

Ilonák, Ernák, Remények

Krúdy Gyula szerelmei

■ LŐCSEI

Amikor a Reggel című lap hasábjain *Pilisi Rózát*, a magyar kaméliás hölgyet búcsúztatta, az örökre letűnt kort is gyászolta *Krúdy Gyula*. „Egy soha vissza nem térő, patetikus, szerelmes, művelt korszakát Magyarországnak, amikor a férfi regényhősök mellett a nők is igyekeztek regényhősnők módjára élni, szeretni, meghalni.” Az elbeszéléseiben, hírlapi jegyzeteiben különböző álneveken megjelenő asszonyok, pesti kokottok, orfeumi táncosnők, primadonnák, írő- és tanítónők, vidéki kisleányok és polgárasszonyok, a „hús bálványai” most friss irodalmi szöveggyűjteményben is felbukkannak, a Holnap Kiadó ugyanis Krúdy Gyulának szenteli Szerelmes magyar írók című sorozatának tizedik kötetét. A *Kelecsényi László* által szerkesztett kiadvány természetesen a mágikus realizmus közép-európai nagymesterének első szerelméről, valamint első és második feleségéről rajzolja meg a leginkább részletgazdag képet. De felejthetetlen vázlatot nyújt az író életében hosszabb-rövidebb ideig szerepet játszó többi hölgyről is: Hédidédírről, „kinek csak megvető pillantása volt az éhenkórász pesti hírlapírókra”, *Marinovich Jolánról*, „a sajtó öreganyjáról”, akinek az

Ó utcai intézményében kapott szolgáltatásokért Krúdy Gyula azzal fizetett, hogy bevonultatta az irodalomba a „kakasos ház” asszonyát. A Madame Louise-ként is megörökített Pilisi Róza, akihez királyok jártak vendégségbe – ám az írónál bő két évtizeddel idősebb asszony „a királyok és hercegek után, kiszellőztetve szalonját, a műzsafiak látogatását várta” –, hiteles portréval viszonyozta a róla főlázolt irodalmi arcképeket: „ma senki nem tud úgy írni, mint ő – írta az asszony Mesternek titulált kedvencéről –, cirógatva vágja pofon”, akit szeret.

Spiegler Arabella, írói álnevéen Satanela, az író első felesége, egyetlen fiának és két idősebb lánygyermekének édesanyja, „az ifjúság himnuszát” fedezte fel Krúdy írásaiiban. „A zsenialitás szikra, mely keresztültör, s én tudom, hogy Krúdy Gyulát ünnepelni fogja hálás nemzete” – írta a pálya- és házastársánál tíz évvel idősebb nő, aki mindig talált magyarázatot a családi körből más „barátságos házak” hölgyeihez menekülő férfi magatartására. „Tudtam, hogy mely nőekkel érintkezik, de nem volt okom féltékenykedni rájuk... Szentül meg vagyok győződve, hogy a Gyula csak úgy látta őket, mint piktor a modelljeit – mint más író elvitorlázik Kairóba tanulmányútra...”

A Szindbád titkai című, Krúdy Gyula szerelmeit bemutató s értelmező szöveggyűjteménybe persze nemcsak a szépirói, hírlapírói buzgalmakkal megáldott-megvert asszonyok mondatai kerültek bele, de azoknak az ismeretlen Ilonáknak, Ernáknak, Juditoknak, Reményeknek (!) a sorai is, akiket pár boldog – vagy boldogtalan – óra idejére az író közelébe sodort a sors. „Neked köszönhetem, hogy nyomorék vagyok, mióta leugrottam miattad az emeletről” – írta *Mészáros Jolán* a Bérkocsis utca 23.-ból Krúdnyak, és arra kérte, tetesse be az álláshirdetését valamelyik népszerű lapba. Az író Mária nevű lányának 1923-ból való levele még ennél is szomorúbb: „En Apuskával soha másról az életemben nem beszélhettem, mint a legsürgősebb pénzügyi szükségletéről...” A tisztos polgári – és családi – életre alkalmatlan írónak a művei, valamint a kortársai, kollégái, hírlapíró utódai által írt méltatások adhatják meg a feloldozást a gyengébbik nem ellen elkövetett vétkei alól. A Holnap Kiadó újdonsága – az ihletetlen kiválasztott Krúdy-részletek mellett – ilyen természetű bűnbocsánattal is szolgál. *Márai Sándor*, *Csathó Kálmán*, *Roboz Imre*, *Fábri Anna*, *Fráter Zoltán* szövegei alapján áll össze végül a kép: milyenek lehettek az ötvenöt életéből legalább negyvenet a női nem bűvöletében eltöltő Krúdy Gyula szerelmei. E szöveges illusztrációt a Magyar Nemzet is árnyalja-pontosítja: *Fehér Béla* már negyed századdal ezelőtti cikksorozatban adta közre lapunk hasábjain, amit olvasmányélményei alapján Krúdy asszonyairól megtudott.

(Szindbád titkai. Krúdy Gyula szerelmei. Szerk.: Kelecsényi László. Holnap Kiadó, Budapest, 2008. Ár-megjelölés nélkül)

Az író családjával